

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo p[ri]m[us]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Pro festo sc̄tē Trinitatis

cie. Dicit em̄ Aug⁹. x. de ciui. dei. q̄ pietas p̄p̄ie cult⁹ dei intelligi solet quā gre/ ci theosebiā vocat. Pietas tñ etiā p̄r erga parētes officiose se h̄t. In ore aut̄ vulgi hoc nomē etiā in opib; miscdie h̄q̄ntat: qz ea p̄cipue mādāt de⁹: eaq; p̄ sacrificijs placere testat. Pōt aut̄ dono pietat; ad/ aptari petitio illa: Et dimitte nobis debi/ ta n̄ra sicut z nos rē. Aug⁹. Bñ q̄ subue/ niūt miseris: qm̄ eis ita repēdit vt a mise/ ria liberent. Quarto dicendū de dono ti/ moris. Est aut̄ duplex timor: gratum⁹: vt dicit Bona. in. ij. dil. xxxv. s. seruilis: z fili/ lialis. Seruilis q̄dez nō est p̄tēnē⁹: sed tñ in illo nō est remanentū. Nā vt ait Au/ gusti. in li. de ciui. dei. Quēadmodū seta vl/ acus p̄cedit filiū z extrahit z filiū remanet. Sic timor de iudicio z penis inferni itro/ ducit charitatē q̄ si p̄fecta foret foras mit/ tit timorē. s. seruile. Timor aut̄ filialis ca/ uet ne offendat deū etiā si sc̄ret q̄ de⁹ non/ puniet eū. hūc timorē petim⁹. dicēdo Li/ bra nos a malo. i. da nobis timorē mali/ vt ex eo liberemur. De hoc timore dicit/ Eccl̄s. vij. Qui timet deū nihil negligit. s. de his q̄ bñ sūt agēda. Sed ecōtra Eccl̄s/ vij. Quia nō cito p̄tra malos p̄fert sn̄ia/ filiū hoim absq; vllō timore p̄petrāt mā/ a. Vbi q̄ppe deest timor dei accrescit om̄is/ maledictio. Nā vt d̄r Eccl̄s. j. Qui sine ti/ more est nō poterit iustificari. Sicut autē/ d̄r Eccl̄s. xl. Timor dñi p̄dissus in bñdicti/ om̄ib;. Optim⁹ aut̄ est timor reuerētialis/ de q̄ Ps. Timor dñi sc̄tūs p̄manet in se/ culū secl̄i. Itē. Timete dñm oēs sc̄ti eius.

Exemplū de hoc timore in Joāne Apo/ calyp. j. q̄ vidēs filiū hois cecidit. Et i tri/ bus discipul; q̄ in mōre thabor audita vo/ ce p̄ris ceciderūt zc. Mat. xvij. et in abra/ am: q̄ Gen. xvij. dicebat: Loqr̄ ad dñm/ meū cū sim puluis et cinis. Et in Joanne/ baptista q̄ p̄tremuit nō audēs tāgere san/ ctū dei verticē. Manet aut̄ timor iste etiā/ in angel; z sc̄tis dei in p̄na. Job. xxvij. Co/ lumne celi pauēt z p̄tremiscūt zc.

Tertio arti. Aud. zc. Notate i ḡit qm̄/ nec fortitudinē sp̄ualez: nec sciam sa/ lutarē: nec verā pietatē: nec timorē filialez/ h̄tē possum⁹ nisi a sp̄sctō. Forte dicitis. Nō est in p̄tate n̄ra habere sp̄m̄ sc̄tū. Au/ dite qd̄ h̄t de ple. ol. iij. Nec qnq;. Sicut

sol eqliter sup oēs radiat: sic ḡra dei sine/ acceptiōe p̄sonaz eqliter oib; infunditur. Si ḡ ḡram sp̄scti nō h̄tēis/ vobis ipu/ radū est: qz vix ostiū cordis p̄tra eū clau/ ditis. Dicit em̄ lex Qd̄ p̄ me itat mibi i/ putari v; ff. de p̄rahēda emp. z vendi. l. Hec venditio. Cauete ne sitis ei siles qui/ claudit oculos eū tñ sit in loco p̄ctoso z m̄/ tū egeat lumie. Erpone z applica notādo/ illd̄ Prouerb. iij. Via impioz tenebrosa: nesciunt vbi corruūt.

Pro festo sc̄tissime Trinitatis Ser. pm⁹

Res vnum

Res sunt. j. Joā. vlt. Tres sunt q̄/ testimoniū dāt i celo: pater: s̄bū: z sp̄sctūs. Ibidē. In celo inq; aie/ sursum anhelātis. In celo eccl̄ie militāt; In celo eccl̄ie triūphātis. De p̄mo expo/ ne illd̄ Dan. ij. Est de⁹ in celo reuelas my/ steria. De sc̄do Greg. in omelia. Regnū/ celoꝝ p̄sentis t̄pis eccl̄ia d̄r. De tertio illd̄/ Matt. xxij. Erūt sicut angeli dei in celo.

Tres vñ sunt. Primus arti. An in vnitāte diuine es/ sentie possit eē p̄laltas p̄sonaz: Qz nō. In deo est maxia vnitās. q̄ nulla p̄lu/ ralitas. Cōtra Athanasi⁹. Fides catho/ lica hec est vt vñū deū in trinitate z trin/ tate in vnitāte veneremur neq; p̄funden/ tes p̄sonas neq; subam sepantes. Nūllō/ Veritas est indubitabil̄ fm̄ fidē tres esse/ p̄sonas in vna diuina essentia. Rō huius/ veritat; oñsua p̄ueniētiō: vt videt. z rō/ nabilior est Joā. sc̄o. q̄ etiā pontif a fr̄cti/ sco de may. in. j. di. ij. Quia vbicūq; est in/ venire aliq̄ p̄ncipia p̄ductiua aliq; sine i/ p̄fectiōe illa supposita in quib; inueniunt: p̄ducere p̄nt talia quoz h̄nt p̄ncipia p̄du/ ctiua. Sed in diuino supposito est inueni/ re p̄ncipiū p̄ductiū noticie genite qd̄ est/ obiectū cū intellectu: z p̄ncipiū p̄ductiū/ amoris spirati qd̄ est obiectū cū volūtate. q̄ cū suppositū diuinū habeat ista p̄fectissi/ me/ poterit p̄ducere p̄fectissimā noticiāz/ genitā z p̄fectissimū amorē spiratū. Talia/ aut̄ in diuinis esse nō p̄nt sine subsistentiā/ cū inherētia dicat impfectionē. q̄ in diuis/ sē duo p̄ducta subsistentia z vñū ip̄ductū

Et ita sunt tres persone. Quia autem sit tunc una essentia: sic arguit Scotus. Quia quicquid perfectio potest numerari in diversis partibus perfectio habet in pluribus quod in uno: sed in dicto nihil potest esse perfectius: quod diuina essentia quod est infinita omnino in pluribus numerari non potest. Hec Scotus. Pro fundamento. Hanc veritatem diuine trinitatis vident aliqui sensisse poetarum aliorum philosophorum. Virgilius in bucolico. Nunc deus impare gaudet. Numerus autem ternarius est primus numerus impar. Licet autem plures philosophi posuerint pluralitatem deorum: Sicut epicurus qui tot deos ponebat quod sunt entia visibilia. Et academici qui celos et planetas deos nominabant. Fuerunt tamen tres qui posuerunt unitatem dei. Primus est Socrates. Secundus Plato. de quo Boetius libro de diuina scientia. Platonis precepta dicitur. Tertius Aristoteles. xij. metaphysice in fine. Entia nolunt male disponi. pluralitas principatum mala. unde in principio. Reperiunt autem tres egregii philosophi mentionem recte de diuina trinitate. Primus fuit Hermes trimegistus sive mercurius egyptius qui in libro definitionum dei dei. Dionas dignitatem monadem et in se reflectit ardorem. Secundus fuit Plato: sicut innuit Augustinus. vii. perfectio. Foris mali inquit dicitur mihi quidam platonicoz liberos a greca lingua in latinum posuit: Ubi legitur non idem verbis sed idem sententiis quod in principio erat verbum et verbum erat apud deum etc. versus ad Verbum caro factus est: quod ibi non legitur. Tertius fuit Macrobius qui in somno sciencie Logorani. patrem et nomen e deo nata posuit. Querit ergo: An in unitate etc. Dicuntur ratione ut scilicet. Post rationem autem dicitur quod expositio huius nominis theos quod est latine deus: dat testimonium trinitatis. Dicitur enim theos secundum Damascenum a thei quod est fauere: vel theaste quod est considerare: vel ab ethi quod est ardere. Primum patet secundum filio. tertium secundum spiritum sanctum appropat: quia patet potentia gubernatiua: filio scientia consideratiua: et spiritu sancto appropatur charitas inflammatiua. De igitur dicitur quod omnia fouet seu nutrit: omnia que sunt diligit: et omnia considerat seu videt. Hec notate o miseri peccatores qui deum precantur: nec eius beneficia recognoscitis: imo multipliciter offenditis eum: nec cogitatis quomodo omnia spiritus intuetur. Prover. xv. In omni loco oculi domini prestant bonos et malos. Creditote o fraudulenti: seductores: fornicatores etc. Notate

bonum quod nobis designet hoc nomen theos: signatio nos inducere debet ad dei recognitionem et timorem danda etiam nobis testimonium bene dicimus trinitatis. Cuius etiam figuram habemus a primo exordio sacre scripture: ubi dicitur In principio creauit deus celum et terram. Terra autem erat inanis et vacua: et terra. et super abyssum et spiritus domini super aquas. Dixitque deus fiat lux. Et facta est lux: Et vidit deus lucem quod esset bonum. et dixit. lu. a tene. Ibi per deum personam patris. per principium personarum filij: per spiritum domini spiritus sancti personam intellige per appropriationem. Per lucem autem signat fides trinitatis per quam fit diuisio fidelium ab infidelibus qui dicuntur tenebre. Ubi. j. Theol. v. Des vos filij lucis estis et filij diei: non estis noctis neque tenebrarum. De impijs autem dicitur: Prover. iij. Vita impiorum tenebrosa. Secundus dicitur. In hoc sermone notanda est triplex ratio propter quam est instituta et celebranda festiuitas scilicet trinitatis. Prima propter fidei nostre confirmationem. Secunda propter diuini beneficii recognitionem. Tercia propter quendam eterne beatitudinis. Prima igitur ratio. videlicet fideles pluribus benedictionem. Celebrationem annua huius solennitatis magis ac magis confirmetur in fide vniuersalis et simplicis diuinitatis et trinitatis personarum. Unde dicitur ecclesia Benedicta sit sancta trinitas atque diuina unitas etc. Et iterum: Benedicamus patri et filio cum sancto spiritu. Est enim de necessitate salutis incoscuisse tenenda fides trinitatis. quod declarat Theologia. ij. q. ij. q. q. quod christi mysterium explicite credi non potest sine fide trinitatis: quod videtur in christi mysterio continetur quod filius dei carne assumpsit: et per gratiam spiritus sancti mundum renouauerit: et per deum spiritus sanctus conceptus fuerit. Et ideo eo modo quod christi mysterium ante christum fuit quidem explicite creditum a maioribus: implicite autem et quasi obuiositate a minoribus: ita et mysterium trinitatis post tempus autem gratie reuelate tam maiores quam minores tenentur habere fide explicitam de mysterijs christi precipue quantum ad ea que contra et publice in ecclesia solennizantur. Pro etiam nunc tenent oes ad credendum mysterium trinitatis. Unde Athanasius. Quicquid vult saluus esse ante omnia opera est ut te. ca. fide etc. Fides autem catholica hec est ut vniuersum deum in trini. et trini. in vni. veneremus etc. Secundo

bb

Pro festo scete Trinitatis

cūda est ppter diuini beneficii recogniti-
onē. vt vicz celebrādo trinitatis mysteriū
recognoscā beneficiū illud q̄ aiām no-
strā fecit deus ad imaginē trinitatis z de-
uote gratias agam. Bern. Cogita q̄lem-
te fecit deus: Nēpe fm carnē egregiā cre-
aturā: sed fm aiām magis: vtpote imagi-
ne creatoris insignem. Tertia est ppter
quādam eterne beatitudinis p̄gustationē.
In hac em celebratiōe habem⁹ p̄empla-
ri gloriā diuine maiestatis in opibus suis
que p̄ nostra salute fecit: pura in opatiōe
incarnatiōis: natiuitatis: resurrectiōis: et
ascensiōis ch̄i. z missiōis spiritus sancti. In
hac autē solēnitare p̄reclamur diuinā ma-
iestatē in seip̄a in vnitare essentie z trinita-
te p̄sonarū. In cuius clara visione p̄sistit
eterne beatitudo Joā. xvij. Hec est vita
eterne vt cognoscāt te solus deū z quem
missisti iesum ch̄m. O q̄necessariū nobis
est meditari sepius illa gaudia que in vi-
sione trinitatis p̄sistunt. Exempluz de
Arsenio in vitaspary. Vide sup̄ feria. iij.
post pascha Sermonē p̄mo.

Tertius art. Aud. qm̄ deuote est ce-
lebrāda trinitatis festiuitas sicut ab
ecclesia p̄ceptū est. Qd̄ vtiq̄ p̄ceptū nō di-
biū est a deo p̄cessisse. Cauete ne sitis ei⁹
transgressores: de terrenis magis q̄ de di-
uinis cogitādo: z de corpe plus q̄ de aiā
Dicit em̄ lex: Transgredientes mādatum
p̄ncipis morte digni sunt. ff. de re milita-
ri. l. desertorē. §. in bello. Et transgrediē-
tes mandatū plati abiectiōe digni sunt.
Extra de maioritate z obediētia. Si q̄s
venerit. Audite. Si rex mādaret: Quicū
q̄ tali die festū fecerit in reuerentiā mei:
p̄mū magnū accipiet: z q̄ p̄tēperit/ gra-
uiter puniet. Nōne vnusq̄s zc. Vultuz
q̄ libent̄ facere debem⁹ festū in reueren-
tiā diuine maiestatis eā p̄ virib⁹ magnifi-
cādo. Bern. Discam⁹ in terris q̄s laudes
facturi sum⁹ in celis.

Sermo secundus.

Tres vnum
sunt. vbi s̄. Cū venerit para-
clētus quē ego mittā vobis

a p̄e sp̄m veritatē q̄ a p̄e p̄cedit ille testi-
moniu p̄hibebit de me: z vos testimoniu
p̄hibebit. Joā. xvij. Ibi tāq̄ p̄cessio sp̄i
ritus sancti a p̄e z filio qd̄ est mysteriū trini-
tatis. Et p̄terea notāda est ibi triplex sp̄i
ritus sancti opatio. Vide dñica infra octāvas
ascētio. sermone p̄mo in p̄ncipio.

Primus arti. Utz ad declarationē
diuine maiestatis: ueniēs sit vti rō
nibus: Q̄ nō. qz dicit Greg. Fides nō h̄z
meritū vbi rō hūana p̄bet experimentū.

Contra arguit auctoritate doctorū ad
hoc rōnes adducētū. Rñsio. Qd̄ rō
cinariū seu inq̄sitiū valet ad fidei p̄mo-
tionē. Et hoc tripl̄ fm tria ḡna hominū.
vt ait Bona. ij. q. plogi smiaz. Quidā em̄
sunt fidei aduersarij: quidā p̄fecti: quidāz
fideles infirmi. Qd̄ q̄ inq̄sitiū? Qd̄
valet ad p̄fucandū aduersarios. Vñ Au-
gustin⁹. j. de trini. Aduersus garrulos ra-
tōcinatores: elatiores q̄ capaciores rōn-
ibus catholicis z s̄ilitudinib⁹ congruis ad
defensionē z assertionē fidei est vrendū.

Secdo valet ad fouendū infirmos. Sic
em̄ de⁹ charitatē infirmoz fouet p̄ bñfi-
cia sp̄alia. sic fidē fouet infirmoz p̄ argu-
mēta p̄babilia. Si em̄ infirmi viderēt ra-
tiones ad fidei p̄bilitatē deficere: z ad
oppositū abudare: nullus p̄sisteret: Ter-
tio valet ad delectandū p̄fectos. Qd̄ em̄
mō aiā delectat intelligēdo qd̄ p̄fecta fi-
des credit. Vñ Bern. Nil libent̄ intelli-
gimus q̄ qd̄ fide credim⁹. Vñ notādū
fm Tho. ij. q. ij. ar. x. q̄ rō inducta ad ea
q̄ sunt fidei pōt dupl̄ se h̄re ad voluntatē
credētis. Vno mō sicut p̄cedēs: pura cuz
q̄s nō h̄ret voluntatē credēdi nisi rō hūa-
na iducere: z sic rō dimiuit meritū. Alio
mō vt p̄ns: cū vicz hō h̄z p̄mptaz volūta-
tē credēdi/ z diligēs veritatē creditā exo-
gitat si q̄s rōs inuenire pōt fidei declarat-
tiuas: z talis declaratio signū est maioris
meriti. Act⁹ q̄ppe fidei meritorū esse pōt
nō solū q̄ ad vsum q̄ est p̄sideratio actual
veritatē credite: quēadmodū z act⁹ scie q̄
ad p̄siderationē rei scite meritorū eē pōt.
sed etiā meritorū est act⁹ fidei q̄ ad assen-
sum: qz assensus ille volūtari⁹ est. Nō em̄
ad hoc adducit rō d̄mōstratiua: s̄ timmō
silitudo aliq̄ aut rō declaratiua ondes nō
esse impossibile qd̄ fide p̄ponitur. Hoc est